

Project Naturalistic Teaching

MODUL 3

Reszponzív Felnőtt Reakciók

Project Naturalistic Teaching

Reszponzív Felnőtt Reakciók

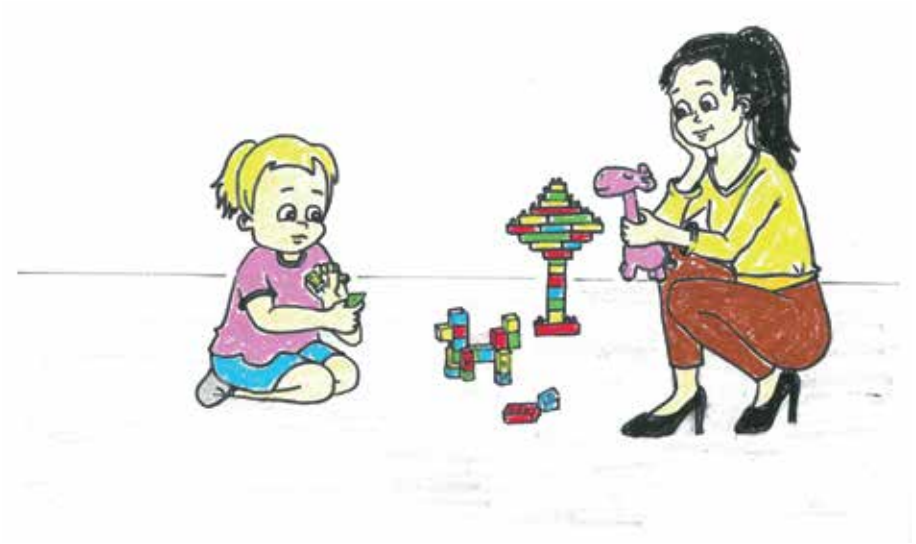

TARTALOMJEGYZÉK

Reszponzív felnőtt viselkedés	1
1.Válaszkészség/Érzékenység	4
Érzékenység	5
Válaszkészség	14
Hatékonyság	20
Találékonyság	23
2.Expresszivitás	27
Kifejezőkészség	28
Elfogadás	29
Élvezet	33
Melegség	37
Dicséret	39
3.Eredmény orientáltság/Direktivitás	42
Eredmény	43
Irányítás	46
4.Tempó	54

Reszponzív felnőtt reakciók

A rezponzív felnőtt reakcióról szóló füzet olyan felnőttek (szülők, pedagógusok stb.) számára készített gyűjtemény, akik az idejük legnagyobb részét fiatal gyermekkel történő interakciókkal és róluk való gondoskodással töltik, emellett céljuk a fejlődésük támogatása.

A rezponzív felnőtt reakciók végtelenül egyszerűek, könnyűek és megjegyezhetőek, melyeket a felnőtt használni tud a nap során a felmerülő rutinok, tevékenységek és váltások során, amikor a gyermekkel tölti az időt.

Reszponzív felnőtt reakció minden olyan felnőtt-viselkedés, amely abban támogatja a gyermeket, hogy az elsajátítson és alkalmazzon olyan alapvető viselkedéseket, mint az együttjátszás, interakció kezdeményezése és fenntartása, problémamegoldás, közös figyelmi fókusz és kooperáció.

Célja, hogy a felnőttek (szülők, pedagógusok stb.) tudatosságát növelje viselkedésük terén, amely támogatja és fejlesztheti a gyermekekkel történő mindennapi természetes interakciókat a rezponzív reakciók által.

A rezponzív felnőtt reakciók célja ahelyett, hogy specifikus vagy egyetlen készséget/ viselkedést adnánk a gyermek „kezébe”, a gyermek életében kiemelt szerepet játszó felnőttet teszi képessé, hogy a gyermekkel interakciót folytasson, s az így sajátítsa el viselkedési módokat, ill. a gyermek tapasztalatszerzését mint „fejlődési egészet” tekintse. Így, ebből a célból a gyermek minden tapasztata tanulási lehetőséggé transzformálható.

A rezponzív felnőtt reakciókat jelen fejezet három fő- és több alfejezetben tárgyalja.

1. Válaszkészség/Érzékenység

Érzékenység

1

Válaszkészség

2

Hatékony

3

Találékony

4

Érzékenység

Az érzékenység azt jelenti, mennyire szenzitív a felnőtt a gyermek által gyakran kezdeményezett tevékenységek vagy játszott játékok irányában, amiket a saját érdeklődése vezet. Még specifikusabban ez a felnőtt gyermeki tevékenységet és viselkedést monitorozó magatartása.

Alí egy olyan gyermek, aki képes kombinálni különböző hangokat és magán- és mássalhangzó kapcsolatokat.

Fontos, hogy kövessük és monitorozzuk a gyermek érdeklődését és irányítását, de időnként nehéz a felnőtt számára, hogy észlelje, merre irányul a gyermek érdeklődése. Ezért a felnőttnek **jó megfigyelőnek kell lennie**.

Nézzük meg egy másik példán keresztül

.....

Cansu csoportjába jár egy gyermek, aki egyelőre nem beszél. A gyermeket nagyon érdeklik a repülők. Minden alkalommal, amikor arrafelé száll egy repülő, odaszalad az ablakhoz, és megmutatja a repülőt az óvónőnek. Cansu – észelve a kislány érdeklődését – azonnal odamegy hozzá, elhelyezkedik azonos magasságban, mint ő, és azt mondja, „**Repülőgép**”.

Az érzékeny felnőtti viselkedés alkalmazása során elvárt, hogy a gyermek választásait értékeljük. Ehhez a gyermek által választott és fontosnak tartott tevékenységek vizuális monitorozása és „részvétel” szükséges.

A részvétel a felnőtt partner (játsszótárs/társ) szerepben történő jelenlétét jelenti, amellyel a gyermek tevékenységében vagy érdeklődésének megfelelő elfoglaltságban vesz részt. Ez a részvétel tartalmazhat verbális támogatást is a releváns tárgy/kontextus kapcsán, de némely esetben, a felnőtt ugyan észreveszi a gyermek érdeklődését, és gyakorolja az érzékeny felnőtti viselkedést, de nem válaszol támogató válaszokkal a gyermek szándékának, kívánságának és tetteinek megfelelően. Ebben az esetben a felnőtt érzékenynek tűnhet, ám nem válaszkész. A fenti példában a pedagógus azonnal észlelte a gyermek repülő iránti érdeklődését, odament a gyermekhez és olyan felnőtti viselkedést mutatott, ami érzékenynek tekinthető, de ha verbálisan nem támogatta volna a gyermeket, azaz amikor a gyermek megmutatta a repülőt, nem mondta volna, hogy **„Repülőgép.”**, **„Igen, a repülőgép repül”**. **„Fehér repülő.”**, nem támogatta volna a gyermeket verbálisan is. Azaz verbális kifejezések és megjegyzések használata nélkül nem lett volna válaszkész a felnőtt viselkedése.

Nézzünk meg egy másik példát

.....

Burcu óvodapedagógus, aki szeret játékokat játszani a csoportjába járó gyerekekkel. A szabadjáték idejében megnézi, mit játszanak a gyerekek, és gondosan figyel arra, hogy minden gyermekkel interakcióba lépjen. Ez lehetőséget ad a gyermekeknek, hogy önállóan választhassanak játékot, ha kell segítsége kérhetnek tőle. Gyakran részt tud venni a játékaikban, és támogatja a tapasztalatszerzési folyamataikat azáltal, hogy releváns verbális kifejezéseket használ, megjegyzéseket tesz a témában vagy kontextushoz kapcsolódóan. Ebben az esetben Burcu mind érzékeny, mind válasz-kész felnőttnek mondható.

Az érzékeny felnőtt, akinek fontos a gyermek érdeklődése, mindig a gyermek szemmagasságában helyezkedik el. Ily módon van lehetősége a gyermek minden kommunikációs kísérletét észrevenni.

A gyermek kommunikációs kísérlete esetenként lehet pusztán verbális kijelentés, mint „**Szeretnék autózni**” vagy „**Adj egy babát**”, más esetekben lehet egy jel vagy egy tekintet, amikor a játékra néz, ami érdeklí vagy kíváncsi rá, máskor pedig csak egy nézés, amit nehéz észrevenni.

*Sude egy olyan gyermek, aki egyszerű,
kétszavas mondatok szintjén kommunikál.*

Egy érzékeny felnőtt úgy figyeli a gyermekeket, hogy közlőrlő lássa az arcukat, minden verbális és nonverbális kommunikációs erőfeszítésüket követi. Érdeklődést mutat és részt vesz a gyermek választásaiban, mint aktív játszótárs. A felnőtt konstansan és kitartóan monitorozza mind a tiszta, mind az alig észrevehető gyermeki kommunikációs kísérleteket. Az alábbi példában a pedagógus észreveszi a gyermek alig észlelhető kommunikációs kísérletét és megerősíti őt abban.

Összegezve egy érzékeny felnőtt tiszteletben tartja a gyermek választását, monitorozza a tetteit és részt vesz a gyermek játékában. Egy nem érzékeny felnőtt például amikor a házikóban játszik a gyermekkel, folyamatosan más játékokat mutat neki „**Játsszunk az építőkockával**”, „**Nem, ez a játék jobb.**” Az ilyesfajta állításokkal és megjegyzésekkel nem lehet fenntartani a gyermek aktuális érdeklődését. Azt alábbi példa bemutatja, milyen a nem érzékeny, nem kívánatos felnőttviselkedés.

Válaszkészség

A válaszkészség vagy megfelelő válaszadás az, amikor a felnőtt megfelelő nyelvi bemenetet alkalmaz, amellyel támogatja a gyermek fejlődési szükségleteit. Másként ez a gyermek érdeklődésének monitorozása.

Ege egy beszéd- és nyelvfejlődés zavarral küzdő gyermek.

A felnőtt válasza többféle lehet: 1. amit a gyermek kérést kifejező viselkedésére ad, 2. amely arra bátorítja a gyermeket, hogy fenntartsa az aktuális érdeklődését. A felnőtt reakcióinak gyakorisága és következetessége szintén beletartozik a „**válaszkészség**” körébe.

A válaszkész felnőtt viselkedése, reakciója (megnevezés, megjegyzések stb.), amelyek közvetlenül kapcsolódnak a gyermek tevékenységéhez és illeszkednek a gyermek viselkedéséhez szintén a „**válaszkészség**” körébe tartoznak.

A válaszkészség nem sok beszédet, hanem a gyermek aktuális érdeklődésének megfelelő beszélgetést jelent.

Például a gyermek egymás mellé rendez állatfigurákat, „**Gyerünk, építsünk egy farmot!**”, „**Hogy hívják ezt az állatot?**” „**Azt mondja, mú, igaz?**” stb. A tevékenységről történő beszélgetés kifejezések, megjegyzések hozzáfűzésével rezponzív viselkedés, ugyanakkor az nem az, amikor a gyermek állatfigurákkal játszik, és erre mi egy másik játékra mutatunk „**Ó, de szép, hangot ad.**” vagy megfogjuk a gyermek pulóverét, és megkérdezzük „**Ez milyen színű?**”. Az alábbi példában a pedagógus rezponzív viselkedést mutat azáltal, hogy a gyermek tevékenységével kapcsolatosan állításokat mond, megjegyzéseket fűz hozzá.

Az kanál a kezében?...
Meg tudod kavarni vele
a levest...

Ahogy a definícióban mondtuk, „**a rezponzív felnőtt viselkedés**” megköveteli, hogy kövessük a gyermek érdeklődését és viselkedését.

Egy válaszkész felnőtt felismeri a gyermek vágyát, hogy kommunikációt és/vagy interakciót szeretne kezdeményezni, és a megfelelő szinten reagál a gyermek cselekedetére. Továbbá a felnőtt jelentésteli inputot biztosít a gyermek számára azáltal, hogy megfigyeli az érdeklődését és megfelelő válaszokat ad, amikor a gyermek nem vár semmilyen felnőtt reakciót (arc kifejezésekre/gesztusokra, grimaszokra vagy vokalizálásra, a diszkomfort bármilyen jelére stb).

A rezponzív felnőtt viselkedés növeli a gyermek tevékenységébe vonódását, mert a figyelmünk arra motiválja a gyermeket, hogy a tevékenységben maradjon.

A válaszkész felnőtt

Reagál a gyermek önkéntelen vokalizációira, grimaszaira, arckifejezéseire, mintha jelentésteli párbeszéd vagy céllal rendelkező kommunikáció részei lennének.

Ahelyett, hogy a gyermek játék alatt mutatott viselkedéséről vagy tevékenységéről kérdezne vagy irányítaná őt, megjegyzéseket fűz a viselkedéshez.

Elismeri a gyermek nem megfelelő szóválasztását, kiejtését vagy hasonló szóválasztását is azzal, ahogy reagál.

Szavakká „fordítja le” a gyermek tetteit, érzéseit és szándékait.

Hatékonyság

A hatékony felnőtt viselkedés azt jelenti, hogy a felnőtt képes a gyermek figyelmét a játék vagy tevékenység felé irányítani és biztosítani, hogy a gyermek önként vegyen részt a játékban vagy tevékenységben.

A hatékony felnőtt viselkedés esetében azt várjuk, hogy a gyermek – akinek a játékkal vagy tevékenységgel kapcsolatos érdeklődését és részvételét a felnőtt biztosítja – folytatni fogja a tevékenységet és „**aktív résztvevővé**” válik, ahelyett, hogy a játék vagy tevékenység szemlélője lenne csak.

A gyermek és felnőtt közös tevékenységében fontos, hogy a két résztvevő fél közötti interakciókban szekvenciális és kiegyensúlyozott szerepváltogatás legyen. Az **nem számít hatékonynak**, ha előkészítünk egy játékot a gyermekeknek, bevonjuk őket, ám passzívak maradunk a játék során, és csak nézzük őket anélkül, hogy részt vennénk benne.

Az alábbi példában a pedagógus előkészített a gyermekek számára egy tevékenységet, ám nem tudott hatékony felnőtt viselkedést mutatni, mivel így nem tudott részt venni a tevékenységben.

A gyermekkel folytatott interakció, amely kölcsönös és kiegyensúlyozott szerepváltogatásokon alapul.

kulcsfontosságú a felnőtt hatékonysága szempontjából.

A gyermek érdeklődésének és irányításának követése

Találékonyság

A találékonyság felöleli a felnőtt mindazon képességeit, hogy folyamatosan új utakat találjon arra, hogy lefoglalja és fenntartsa a gyermek érdeklődését játék vagy tevékenység közben, ill. azon képessége, hogy különböző megközelítéseket és perspektívákat alkalmazzon. Másként a találékonyság a felnőtt azon képessége, hogy megragadja a gyermek figyelmét azáltal, hogy adott játékszert különböző módokon mutat be, illetve kitalál játékokat. Ez történhet egy véletlen helyzetre adott azonnali reakció eredményeként, vagy lehet sorozatos formában, ahogy különbözőképp használja a játékszereket vagy kitalál játékokat stb.

A találékony pedagógus a különböző játékokat innovatív módon tudja használni, és bevezeti a szabadjáték során vagy irányított játék formájában.

Most elmegyünk
sétálni egy
nagy erdőbe.
Milyen állatokkal fogunk
találkozni az erdőben?

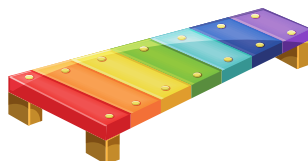
A találékonyságban fontos a gyermek számára az interakció során nyújtott ingerek diverzitása, vonzereje és hatékonysága.

Damla egy intellektuális képességzavarral élő gyermek.
Nehézséget okoz számára alapvető fogalmak elsajátítása.

A találékonyság közvetlenül hatékony a gyermek érdeklődésének felkeltésakor és megtartásakor a játék vagy tevékenység során. Amikor a gyermek érdeklődése a környezet bármelyik játéka felé fordul, a találékonny felnőtt képes arra, hogy beépítse azt az aktuális játékba.

Például, amikor egy gyermek farmosat játszott az állatokkal, megakadt a szeme egy teherautón. Ebben az esetben a „**Mit szólnsz, mi lenne, ha az állatokat ezzel a teherautóval elszállítanánk az állatorvoshoz?**” stb., ez egy olyan találékonyság, ami a helyzet szükségességéből fakad. „Azért jöttem, mert van egy ötletem, hogy a Farmot miként tudnánk átalakítani: vegyük ki a birkát, legyen ez egy kerítés, illetve itt egy pásztor...” A találékonyságra példaként említhetők azok a nézőpontok/állítások/értelmezések, amelyeket a gyermek játék iránti érdeklődésének fenntartása érdekében megjelenítenek.

2. Expresszivitás

Kifejezőkészség

1

Elfogadás

2

Élvezet

3

Melegség

4

Dicséret

5

Kifejezőkészség

Az expresszív felnőtt viselkedés tükrözi a gyermek felé irányuló érzelmi reakcióit, miközben kommunikációt kezdeményez.

A kifejező felnőtt viselkedés során azt várjuk el a felnőttől, hogy amikor a gyermekkel kommunikál, folyamatosan használja a testbeszédét, hangját és arckifejezéseit, így fejezze ki érzelmeit is. A felnőtt élénk interakciós közeget teremt, miközben arckifejezését, hangszínét változtatja a helyzetnek megfelelően.

Elfogadás

Az elfogadás során a felnőtt verbális és nonverbális magatartásával jóvá hagyja a gyermek aktuális viselkedését, ahelyett, hogy a gyermek kívánságait és elvárásait „kiszolgálja”. Más szavakkal az elfogadás azt jelenti, hogy a gyermek viselkedését értékesnek és jelentéstelnek tekintjük.

Az elfogadásba beletartozik a felnőtt azon kommunikációja és viselkedése, amellyel elismeri és nyugtázza a gyermek tetteit.

Az elfogadás megköveteli az „anticipáló várákozást” melynek során kívárjuk, hogy a gyermek interakcióba lépjen. Amikor a gyermek interakciót kezdeményez, a felnőtt azzal kínálja fel a lehetőséget, hogy a gyermek többet beszéljen, hogy ő maga kevesebbet teszi ezt. Így a felnőtt a verbális és nonverbális jelzéseivel azt mutatja, hogy elfogadja a gyermek viselkedését.

Az elfogadás alkalmazása során elvárt a felnőttől, hogy a játék vagy tevékenység során a gyermekkel folytatott interakció alatt verbális és nonverbális közeledést/viselkedést mutasson, mely tartalmazza azt is, hogy a gyermek tettei megfelelőek és értékesek.

A felnőtt javaslatai és kérései abba az irányba hatnak, hogy támogassák a gyermek tetteit és kommunikációját, és olyan típusúak, amelyek segítik a gyermeket, hogy hatékonyabban működjön.

Nehéz volt, de el tudtad altatni a babádat. Tegyük ágyba most őt?

Egy felnőtt, aki elfogadó viselkedést mutat, megerősíti a gyermeket abban, amire már képes, és támogatja azon a területen, amire még nem képes.

Ahogy a felnőtt bólint, vagy a következőket mondja, „**Milyen nagy tornyot építettél! Szorgalmasan dolgoztál, és megcsináltad, szerintem a következő tornyod még magasabb lesz stb**”. jó példái annak, hogy miként helyesli és értékeli a gyermek tetteit és erőfeszítéseit.

Ezzel ellentétes mondatok a „**Te ezt nem tudod, ezt nem így kell, ez túl nehéz, hadd csináljam én**”, olyan viselkedésmódok, amik következetesen azt mutatják, hogy nem lehet a gyermek elégedett azzal, amit csinált, és nem támogatják a gyermeket, jó példái a nem elfogadó, sőt inkább elutasító attitűdnek.

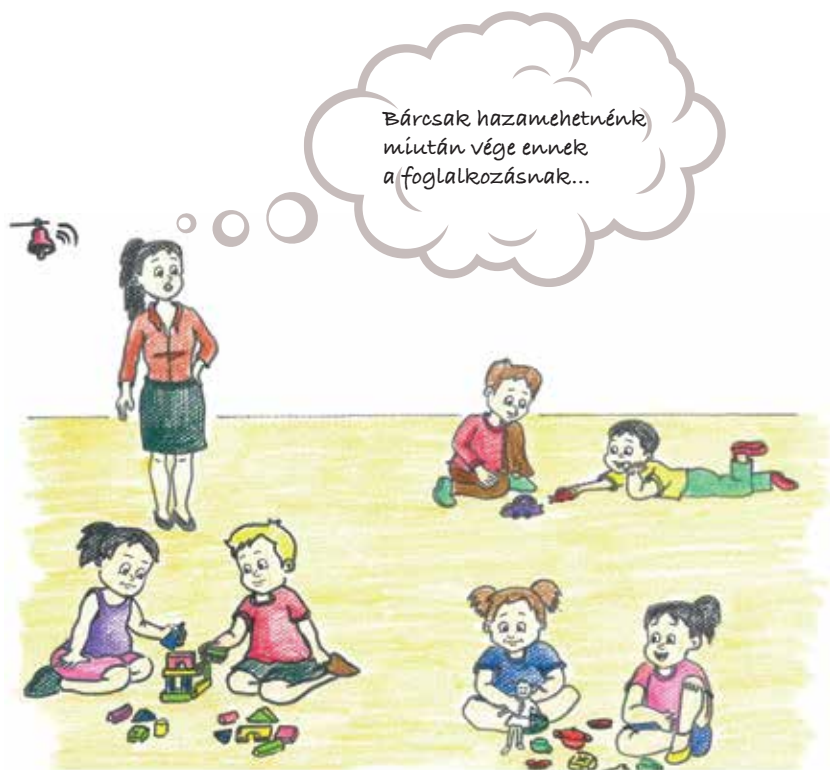
Élvezet

Az élvezetet úgy határozhatjuk meg, mint az elégedettség fokát, amit az ember a viselkedésével és reakcióival mutat a gyermek felé, amikor interakcióban lép vele.

Mindezekon túl az élvezet azt jelenti, hogy jól érezzük magunkat, meglepetéseket okozunk, viccelődünk, kellemes és örömteli légkört teremtünk a gyermekkel folytatott interakció során.

Az a felnőtt, aki nem élvezi a gyermekek jelenlétét folyton elégedetlen. Állandóan az óráját nézi, nem figyel a gyerekekre **Hmm, mit is mondtál?** kérdésével egyértelműen ezt sugallja.

„Egy elégedetlen pedagógus a „játékot” egyszerűen munkának tekinti csak.”

Ezzel szemben az a felnőtt, aki élvezzi a gyermekekkel töltött időt, örömteli, váratlan meglepetéseket készít, viccel a gyerekkel az interakció alatt. Gyakran mutatja ki a gyermek felé az elégedettségét, és élénk interakciós légkört teremt. A folyamat során jó együtt lenni a gyermekkel, és kellemes, meleg légkör uralkodik.

Együtt játszani mindkét fél, azaz a gyermekek és a felnőttek számára is jó élmény. A lényeg nem az, hogy csak nézzük a gyermeket, hanem játszunk is Vele.

Minden gyermek meg szokta érezni, hogy a vele játszó felnőtt az interakciók során élvez-e az együttlétet. Ezért fontos éreztetni a gyermekkel, hogy az ember élvezi az együtt töltött időt, ahelyett, hogy csak nézné, ahogy tevékenykedik vagy játszik. Ha ezt elérjük, a gyermek több időt fog eltölteni a tevékenységben.

Melegség

A melegség az egyik kulcsfontosságú tényező a felnőtt interakcióit tekintve. Azt mutatja, hogy a felnőtt miként fejezi ki a szeretetét, a gyermek iránti pozitív érzelmeit.

Ez a transzfer történhet úgy, hogy szavakkal fejezzük ki a szeretet, de a gyermek fejének megsimogatásával, puszival, öleléssel még inkább érzékelhetjük ezt. Elérhető úgy is, hogy kinyilvánítjuk a viselkedésünkkel vagy a hangszínünkkel.

Minden kisgyermekkel előfordulhat, hogy egyszerre él át az óvodapedagógus irányába olyan érzelmeket, mint csodálat, félelem és közelség. Esetenként a meleg hangszín, a simogatás, érintés és egy szeretettel szó nagyon sokat jelenthet a gyermeknek. Az óvodapedagógus tudja leginkább átadni az érzelmeit egy játéksituációban.

A melegség azt jelenti, hogy belépünk a gyermek világába, a gyermek legjobb játszótársává válunk, a kommunikációban használjuk az intonációt, gesztusokat és mimikát.

Dicséret

A verbális dicséretet helyzetből függően adjuk a gyermeknek az önbizalmának növelésére, bátorítás vagy jutalmazásként, ha sikert ér le. Ilyen például a

„Nagyon jól csináltad.”, „Csodás vagy!”, „Nagyon szép!”.

A dicséret használatakor a legfontosabb dolog, hogy amikor verbálisan megdicsérezzük a gyermeket, oly módon történjen, felhívjuk a gyermek figyelmét a megfelelő/kívánatos viselkedésmódra. Szóval ahelyett, hogy csak azt mondanánk neki, „**Ó, szép munka!**”, „**Szép munka**”, az alábbi verbális dicséreteket ajánlatos mondani, „Ece, örülök, hogy jelentkeztél, ügyes vagy.”

„**Arda, beálltál a sorba, nagyszerű!**”, „**Alper, nagyon szép volt, hogy engedélyt kértél, hogy elvedd a barátod tollát, nagyszerű!**”, „**Ügyes vagy, Ali, olyan széped összeszedted a játékokat!**” „**Aslı, csendben meghallgattad a történetet, nagyszerű vagy!**”.

Szép munka...
ügyesen összeszedted a
játékokat, és visszaraktad
őket.

A verbális dicséret adható közvetlenül a gyermek sikeresen végrehajtott cselekvéséhez, de mondhatjuk a gyermek erőfeszítése kapcsán is, anélkül, hogy valamilyen kifejezett eseményhez kötnénk.

Melis egy figyelemzavaros hiperaktivitással küzdő gyermek. Nehézséget okoz számára, hogy végighallgasson egy történetet az elejétől a végéig, és hogy figyeljen a mesélés tevékenységek során. Gökçe, a pedagógus igyekszik észrevenni Melis minden pozitív viselkedését, és verbálisan megdicsérni őt.

A kutatások azt mutatják, hogy a pedagógusok hajlamosak jobban fókuszálni a gyermekek eltérő viselkedésére, és kevésbé figyelni arra, hogy verbálisan megdicsérik a megfelelő cselekedeteket (Akgün, Yasar ve Dinçer, 2011; Dobbs, Arnold ve Doctoroff, 2004; Uysal, Akbaba-Altun ve Akgün, 2010). A gyermekek megfelelő viselkedésének észrevétele és verbális kifejezésekkel történő megerősítése fontos szerepet játszik a pozitív viselkedés támogatásában. Szóval a **„Szép munka, nagyon ügyesen csináltad!”, „Olyan szépen ülsz!”, „Milyen ügyesen segítettél a barátodnak!”** verbális dicséretet nagy jelentőséggel bírnak a gyermek magabiztosságának növelésében, és abban, hogy folytatódjon ez a „siker”.

Továbbá, ha visszamegyünk az előző oldalon bemutatott példához, a pedagógus azt mondta a gyermeknek, **„Nagyon ügyesen ülsz!”**, ez más gyermekek számára is megerősítés: **„Csendben kell ülni, és figyelni az óvodapedagógusra.”** Ez lehet egy közvetett megerősítés. Ily módon a gyermekek a helyükön ülnek a megerősítést várva, azt gondolva, hogy a pozitív viselkedéssel kivívhatják a pedagógus figyelmét.

Szép munka, Omer.
Köszönöm,
hogy segítesz
a barátodnak!

3. Eredmény orientáltság/direktivitás

Eredmény

1

Irányítás

2

Tempó

3

Eredmény

Az eredmény orientáltság a felnőtt nevelésbe tett erőfeszítést jelenti, támogatja a gyermek fejlődését a kognitív, affektív és motoros területeken. Ez az erőfeszítés történhet a játékon keresztül, de közvetlen nevelési formákban is.

Az eredmény orientáltság folyamatában fontos, hogy válaszkész és gazdag ingereket ajánljunk a gyermeknek azért, hogy elérjük az életkorának és fejlődési szintjének megfelelően kitűzött célokat. Amikor ezeket az ingereket prezentáljuk, nemkívánatos viselkedés **nyomást gyakorolni** gyermekekre, csak hogy a célt elérjük.

Például amikor a gyermek építőkockákkal játszik, ne használjunk olyan kifejezéseket, hogy „Nézd, ez a zöld kocka.”, „Ez a sárga kocka.”, „Most mutasd meg, melyik a sárga kocka!”, „Ez a piros kocka, mutasd meg nekem, melyik a piros kocka!” stb.

Az eredményorientáltság folyamatában a felnőttől azt várjuk, hogy játék és nevelés során, nyomásmentesen prezentálja az ingereket, és folyamatosan támogassa a gyermeket a konkrét készség vagy viselkedés elérésében.

Példának okáért, amikor a gyermek elkezdett játszani autókkal, az olyan, színeket és számlálást hangsúlyozó verbális kifejezések és megjegyzések, mint

„Igen, ez egy autó, ez pedig teherautó.” stb., **„Ez az autó kék, a teherautó pedig piros.”** vagy **„Számláljuk meg, hány kereke van a teherautónak/autónak...”**, **„Ó remek, most számláljuk meg, hány ajtaja van.”** stb. jó példái az eredmény orientáltságnak és támogatja a tanulást.

Nézzünk egy másik példát...

.....

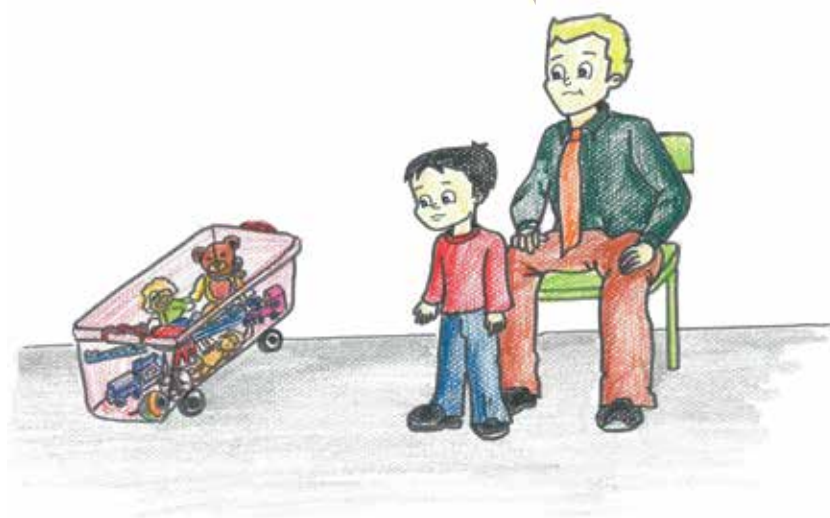
Leyla óvodapedagógus, igyekszik támogatni az egyik csoportjába járó fogyatékos gyermek fejlődését. Leyla a szabadjáték idejében követi a gyermek érdeklődését, figyelembe veszi az általa preferált tevékenységeket, és ezeken át támogatja őt. A gyermek szeret játszani egymásba illeszthető játékokkal, formabedobóval és kirakókkal. Leyla néni figyel arra, hogy minden délelőtt legyenek különböző játékok a csoportszobában. A gyermekkel folytatott interakciói során a gyermek fejlettségének megfelelő és jelentésteli nyelvi bemenetet alkalmaz, és megadja a kellő támogatást, amikor szükséges.

Zöld....
Innen tudjuk
bejteni.
Bedobtuk!...

Irányítás

Nézd csak a játékokat!
van egy maci,
vannak autók...

Yunus egy olyan gyermek, akinek korlátozottak a kommunikációs és interakciós képességei, és kifejezetten nehézségekkel küzd a kommunikáció elindításával. Elkerüli az egykorú társaival és más személyekkel történő interakciókat, és nehézségei vannak az elkezdett játék folytatásával is.

Ne, ne üldögélj a szabadidőben.
Kelj fel, vezesd le a felesleges
energiáidat, aztán festhatsz..

A gyermekkel folytatott interakciók során nemkívánatos viselkedés a felnőtt részéről, hogy úgy irányítson és avatkozzon be, hogy a gyermek játékának és tevékenységeinek minden pillanatát kontrollálja. Amikor a felnőtt irányítja a játékot, tevékenységet azért, hogy tanulás, gyakoroltatás vagy ellenőrzés történjen, gyakran megmondja a gyermeknek, mit tegyen. A játék- vagy tevékenységváltás ahhoz is vezethet, hogy a gyermek úgy érzi, „lekapcsolták” a tevékenységről. De a „másik oldal” ezzel szemben, hogy még azokban a helyzetekben, ahol szükséges a felnőtt reakciója (például amikor a gyermek segítséget kér vagy nem tudja, mit tegyen stb.), nem kívánatos viselkedés csak monitorozni a gyermeket és egyáltalán nem beavatkozni **„csináld, ahogy akarsz”** módon. Például nem kívánatos felnőtt viselkedés felvenni egy **„játssz”** vagy **„igen, igen, nagyon jó, játssz, amit akarsz”** attitűdöt, amikor a gyermek a felnőttre néz Legoval vagy babával a kezében. A fenti példában, amikor a gyermek élvezzi a festést, és ezt a tevékenységet szeretné folytatni, a felnőtt interferál a gyermek által választott tevékenységgel és nem kívánatos felnőtt viselkedést alkalmaz.

A direktív felnőtt viselkedés alkalmazása esetén a felnőttől az az elvárt, hogy kövesse a gyermek tevékenységét, vegyen részt abban, és avatkozzon be, amikor szükséges. Nagyon fontos, hogy a beavatkozás ne legyen túlzott, hogy hagyjuk a gyermeket önállóan tevékenykedni, és abban a pillanatban adjunk támogatást, amikor szükséges, hogy egyensúlyt teremtsünk. Ez az egyensúly létrehozható úgy, hogy irányítjuk a gyermek játékát, tevékenységválasztását, de engedjük az önállóságát a játékban, és akkor nyújtunk támogatást, amikor szükséges.

Először a könnyűeket tedd oda.
Fogd a négyzetet, aztán a kört.
Aztán próbáld meg a nehezeket...

A felnőtt viselkedésének olyan üzenete, hogy **„Csináld ahogy tudod, tedd, amit akarsz.”** nem a kellő reakció a gyermek felé.

Az sem jó, amikor minden pillanatban tanítani, beavatkozni akar, és folyamatosan irányítja a gyermeket. Az ilyen felnőtt viselkedés elrontja a felnőtt-gyermek interakció természetét. Ebből az aspektusból tekintve a felnőtt viselkedése kiemelt fontosságú szerepet játszik a gyermekkel folytatott interakció kiegyensúlyozásában, hogy azon a szinten irányítson, amely támogatja a tapasztalatszerzést, és az interakciót rezponzívabbá teszi. A fenti példában a pedagógus azt várja a gyermektől, hogy azt tegye, amit ő maga szeretne, és nem veszi figyelembe a gyermek preferenciáit, azaz nemkívánatos felnőtt viselkedést mutat.

Nézzünk egy másik példát

Amikor a gyermek tanácstalanul áll a játékok előtt mondhatjuk:

„Építsünk egy várost a kockákból!” -

Ezzel befolyásolom a gyermek tevékenységválasztását, majd, ha ezt követően a gyermek elfogadja a felkínált játékot, a gyermek ötletét segíték megvalósítani, ha igényli, ez az elvárható szintje az irányításnak.

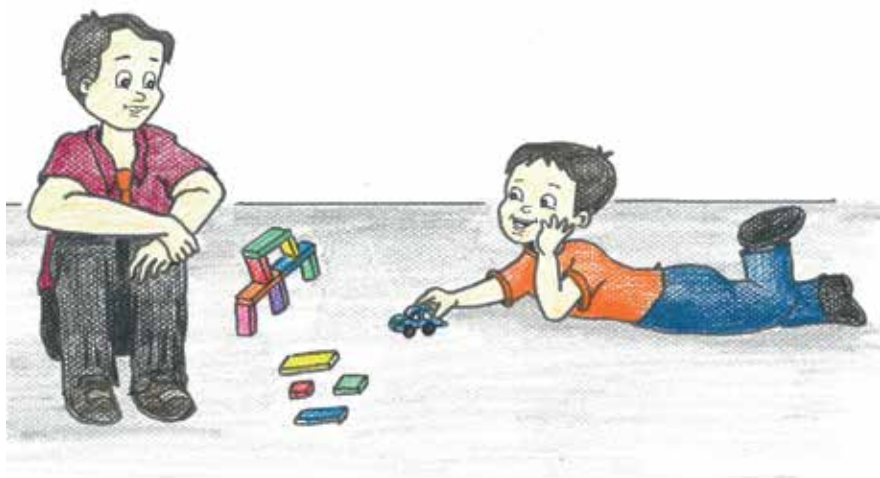

Nézzünk egy másik példát...

.....

Amikor a játék során a gyermeknek szüksége van valamire, vagy valami elvonja a játéktól a figyelmét, mint például nem találja autózás közben a garázs ajtaját mondhatjuk ezt: „Ha szeretnéd, használhatnánk egy botot az ajtó helyett.” ez elvárható szintje az irányításnak, hogy továbblendítsük a játékot tanáccsal, azonban mindig az események aktív részésének kell lennünk.

Nézzünk még egy példát

.....

Hagyjuk a gyermeket, hogy megválassza saját tevékenységét. Adódnak olyan szituációk, amikor annak ellenére, hogy azt mondja: „**Játsszunk boltosat!**”. Nem tudja, hogyan kezdjen hozzá, vagy csak néz. Az elvárt felnőtt viselkedés az, hogy irányítsuk javaslatok adásával a gyermeket a játékban vagy a tevékenységben.

A lényeg, hogy egy megfelelő orientációs egyensúlyt alakítsunk ki, ami engedi a gyermeket, hogy feleljen a saját játékáért, tevékenységéért, de tanácsokat és útmutatást adjunk azokban a pillanatokban, amikor szükséges.

4. Tempó

Minden egyénnek megvan a saját interakciós sebessége. A gyermekeknél ez még kifejezettebben. Vannak gyermekek, akik lassabban fejezik ki magukat, míg mások gyorsabban fejtik ki a gondolataikat.

Vannak gyermekek, akiknek lassabb a reakcióidejük, nem tudnak azonnal bekapcsolódni a játékba, mások azonnal mozdulnak, ha ők következnek.

Ugyanígy minden pedagógusnak megvan a saját egyéni interakciós tempója. Van, aki mobilis, praktikus, mások lassabbak.

A tempó az egyik faktor, ami befolyásolja a felnőtt-gyermek interakció minőségét. Annak céljából, hogy egészséges interakciót alakítsunk ki a gyermekkel, a felnőtt interakciós sebességének közel kell lennie a gyermekéhez. A tevékenység alatt az interakció nem lehet túl gyors, hogy a gyermeknek legyen ideje reagálni, vagy olyan lassú, hogy a gyermek otthagya a tevékenységet. Amit figyelembe kell venni, hogy a gyermekek nem ugyanolyan tempóban fejlődnek. Egy fiatal gyermek nyelvi vagy mozgásos válaszai nem féltetlenül vannak mindig párhuzamban a gondolkodás tempójával. Egy kisgyermeknek több időre lehet szüksége, hogy megmutassa, amit tud, ez kb. 3-5 másodperc körül lehet. Ezért a gyermekkel folytatott interakció során, a gyermek fejlettségi szintjétől függően, a felnőttnek várnia kellhet a gyermek válaszára.

IRODALOMJEGYZÉK

- Diken, Ö., Topbaş, S., & Diken, İ. H. (2009). Ebeveyn Davranışını Değerlendirme Ölçeği (EDDÖ) ile Çocuk Davranışını Değerlendirme Ölçeği (ÇDDÖ)'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Ankara Üniversitesi Özel Eğitim Dergisi*, 10(2), 41-60.
- Diken, Ö. (2009). *Ebeveyn Davranışını Değerlendirme Ölçeği ve Çocuk Davranışını Değerlendirme Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Diken, İ. H. (2013). *Etkileşim Temelli Erken Çocuklukta Müdahale Programı (ETEÇOM)*. Eğiten Kitap: Ankara
- Kim, J., & Mahoney, G. (2005). The effects of relationship focused intervention on Korean parents and their young children with disabilities. *Research in Developmental Disabilities*, 26(2), 101-201.
- Mahoney, G., & MacDonald, J. (2003). *Responsive teaching: parent mediated developmental intervention*. Cleveland, OH: Case Western Reserve University.
- Mahoney, G., & Perales, F. M. (2005). Relationship-focused early intervention with children with pervasive developmental disorders and other disabilities: A comparative study. *Developmental and Behavioral Pediatrics*, 26(2), 77- 85.
- Mahoney, G. (2009). Relationship focused intervention (RFI): Enhancing the role of parents in children's developmental intervention. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE)*, 1(1), 79-94.
- Manolson, A. (1992). *It takes two to talk: A parents guide to helping children communicate*. CANADA: The Hanen Centre Publication.

Project Naturalistic Teaching
www.naturalisticteaching.com